TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU AHMET HAŞİM VE YAHYA KEMAL BEYATLI

AHMET HAŞİM

Bağdat'ta doğdu. Babasının Arabistan vilayetlerindeki görevi nedeniyle düzensiz bir ilköğrenim gördü. Annesinin ölümü üzerine babasıyla İstanbul'a geldi. Mekteb-i Sultani'de (Galatasaray Lisesi) okudu. Reji İdaresinde çalıştı. Bir süre hukuk okudu. Fransızca, edebiyat, estetik ve mitoloji öğretmenliği; çevirmenlik yaptı. Düyun-u Umumiye İdaresinde çalıştı. Dönemin gazetelerinde yazıları yayımlandı.

Fecriati Topluluğu'nun en çok tanınan şairi Ahmet Haşim, topluluk dağıldıktan sonra da topluluğun ilkelerine bağlı kaldı. Modern Türk şiirinin kurucularından sayılan sanatçının şiirlerinde sembolizm ve empresyonizm (izlenimcilik) akımlarının etkisi hâkimdir. Şiirlerini aruz ölçüsü ile yazan sanatçı, genellikle serbest müstezat nazım şeklini kullandı. Şiirde müzikaliteye ve anlam kapalılığına önem verdi. Ağırlıklı olarak aşk, ölüm, tabiat gibi temaları işleyen sanatçının şiirlerinde gün batımı, akşam, kızıllık, sonbahar sarısı baskındır. Şairin birçok şiirine yansıyan hüzünlü, karamsar yapısının oluşmasında küçük yaştayken annesini kaybetmesinin etkisi olduğu söylenir. Merdiven, Bir Günün Sonunda Arzu ve O Belde sanatçının unlu şiirlerindendir. Göl Saatleri, Piyale (şiir); Bize Göre (fıkra), Gurebahane-i Laklakan (deneme), Frankfurt Seyahatnamesi (gezi yazısı) başlıca eserleridir.

YAHYA KEMAL BEYATLI

Üsküp'te doğan sanatçının asıl adı Ahmet Agâh'tır. Yurt içindeki eğitiminden sonra gittiği Fransa'da Sorbonne (Sorbon) Üniversitesinde öğrenim gördü. Burada ders veren tarihçi Albert Sorel'den (Alber Sorel) etkilenerek Türk tarihine yöneldi. Yurda döndüğünde tarih ve edebiyat dersleri verdi. Gazete ve dergilerde yazı ve şiirler yayımladı, yazılarıyla Millî Mücadele'ye destek verdi. Milletvekilliği, elçilik, büyükelçilik görevlerinde bulundu.

Yahya Kemal, hece ölçüsünün yaygın olarak kullanıldığı bir dönemde Ok şiiri dışında bütün şiirlerini aruz ölçüsü ile yazdı. Aruzu Türkçeye başarıyla uyguladı. Divan şiiri geleneğinden yararlandı, divan şiirinin ögelerini taklide düşmeksizin yeni şiir anlayışlarıyla birleştirdi. Şiirin biçim ve ahenk unsurları acısından kusursuz olmasına önem verdi. Genellikle İstanbul, tarih, ölüm, tabiat, aşk, hayal, hatıra temalarını işledi. Düzyazı türünde de eser veren sanatçı, şiirleriyle tanındı. Sanatçının bazı şiirleri bestelendi. Bir Başka Tepeden, Mohaç Türküsü, Rindlerin Akşamı, Sessiz Gemi, Süleymaniye'de Bayram Sabahı şairin ünlü şiirlerindendir. Düzyazı türünde yazdığı Aziz İstanbul, Eğil Dağlar; şiir türünde yazdığı Kendi Gök Kubbemiz, Eski Şiirin Rüzgârıyle, Rubâîler ve Hayyam Rubâîlerini Türkçe Söyleyiş tanınmış eserlerindendir.

SORULAR

SORU 1:

Yahya Kemal, şiirin her şeyden önce bir sanat olduğunu duyurmuştur. Bu sanat, onun eserlerinde sadece hayatı, kâinatı idrak şeklinde değil, aynı zamanda şiiri işleyiş tarzında, kompozisyonunda ve üslubunda da görülür. Yahya Kemal, şiirden estetik değeri olmayan unsurları atmış, faydalıya değil, güzele değer vermiştir. Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Mehmet Emin lüzumundan fazla didaktikler. Yahya Kemal asla böyle değildir.

Bu açıklamalara göre aşağıdaki dizelerden hangisi Yahya Kemal'e ait olabilir?

A) Aruz sizin olsun, hece bizimdir,
Halkın söylediği Türkçe bizimdir.
Leyl sizin, şeb sizin, gece bizimdir,
Değildir bir mânâ üç ada muhtaç.

B) Çiğnendi, yeter, varlığımız cehl ile kahre
Doğrandı mübarek vatanın bağrı sebepsiz
Birlikte bugün bulmalıyız derdine çare
Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.

C) Kalbim yine üzgün, seni andım da derinden
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden
Yorgun ve kırılmış gibi en ince yerinden
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden

D) Demezsin ki: "Bunların içlerinde kimler var?"
Felakete düşenler senin için hep insan;
Tehlikeler önünde "yardım" diye haykıran
Herkes senin o büyük yüreğini yaralar.

E) Durma git evladım açıktır yolun.
Cenge sıvansın o bükülmez kolun;
Süngünü tak, ön safa geçmiş bulun.
Uğrun açık olsun uğurlar ola.

Cevap: C

SORU 2:

(I) Fecriati Topluluğu'nun en çok tanınan şairi Ahmet Haşim, topluluk dağıldıktan sonra da topluluğun ilkelerine bağlı kaldı. (II) Modern Türk şiirinin kurucularından sayılan sanatçının şiirlerinde parnasizm ve empresyonizm (izlenimcilik) akımlarının etkisi hâkimdir. (III) Şiirlerini aruz ölçüsü ile yazan sanatçı, genellikle serbest müstezat nazım şeklini kullandı. (IV) Şiirde müzikaliteye ve anlam kapalılığına önem verdi. (V)Ağırlıklı olarak aşk, ölüm, tabiat gibi temaları işleyen sanatçının şiirlerinde gün batımı, akşam, kızıllık, sonbahar sarısı baskındır.

Numaralandırılmış cümlelerden hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III.
D) IV. E) V.

Cevap: B

SORU 3:

Aruzu Türkçeye ustalıkla uygulamıştır. Aruzla ve divan nazım şekilleriyle modern şiirler yazmıştır. "Ok" şiiri dışında bütün şiirlerini aruz ölçüsü ile yazdı. Şiirin biçim ve ahenk unsurları acısından kusursuz olmasına önem verdi. Genellikle İstanbul, tarih, ölüm, tabiat, aşk, hayal, hatıra temalarını işledi. Düzyazı türünde de eser veren sanatçı, şiirleriyle tanındı. Sanatçının bazı şiirleri bestelendi. Bir Başka Tepeden, Mohaç Türküsü, Rindlerin Akşamı, Sessiz Gemi, Süleymaniye'de Bayram Sabahı şairin ünlü şiirlerindendir.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tevfik Fikret
B) Ahmet Haşim
C) Cenap Şahabettin
D) Yahya Kemal Beyatlı
E) Emin Bülent Serdaroğlu

Cevap: D